

การประพันธ์เพลง : ดอกไม้สีแดง
MUSIC COMPOSITION: THE RED FLOWER
วิริทธิ์พล ปัญญาพฤกษ์*
ณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร**

บทคัดย่อ

บทประพันธ์ "ดอกไม้สีแดง" นี้ประพันธ์ขึ้นโดยมีเนื้อหาบรรยายถึงไฟในทัศนะต่าง ๆ ซึ่งมีทัศนะหรือมุมมองที่สามารถนำมาใช้เป็นปรัชญาในการดำรงชีวิตได้ ไฟนั้นถือเป็นตัวแทนของทั้งความดีและความชั่ว แต่ก็ดับมอดลงหากไม่มีการเติมเชื้อไฟ ฉะนั้นเราจึงไม่ควรยึดติดอยู่กับไฟ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

บทประพันธ์นี้เป็นบทเพลงที่ประพันธ์ขึ้นสำหรับวงออร์เคสตราโดยใช้ระบบอิงกุญแจเสียง มีการผสมผสานระหว่างสำเนียงดนตรีตะวันตกกับดนตรีตะวันออก แบ่งเป็น 4 ท่อน ดังนี้ ท่อนที่ 1 เป็นการบรรยายลักษณะการกำเนิดของไฟ ท่อนที่ 2 ไฟในฐานะผู้สร้างสรรค์ ท่อนที่ 3 คือไฟในฐานะผู้ทำลายและ ท่อนที่ 4 คือการดับสูญของไฟ

คำสำคัญ: การประพันธ์เพลง / ออร์เคสตรา / ดอกไม้สีแดง / ไฟ / ความดี / ความชั่ว

Abstract

The composition "The Red Flower" consists of a narrative describing fire in different perspectives. The views or perspectives can be used as a living philosophy. The fire represents both good and evil. Fire will die if it have no fuel, so we should not rely on fire or everything

This composition was composed for orchestra in a tonal style with a combination of western and eastern musical characteristics, into 4 movements - the first one describes the origin of fire, the second one describes fire as the creator, the third one portray fire as destroyer, and the last one was the end of fire.

KEYWORDS: composition / orchestra / Red Flower / fire / goodness / evil

* นิสิตระดับปริญญาโทบัณฑิต หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาดุริยางคศิลป์ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ตะวันตก คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, wiridhbon@gmail.com

** ศาสตราจารย์, ภาควิชาดุริยางคศิลป์ สาขาวิชาดุริยางคศิลป์ตะวันตก คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, narongrit_d@hotmail.com

บทนำ

มนุษย์แต่ละคนมีวิถีหรือแนวทางในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน เนื่องมาจากทัศนคติ ความเชื่อหรือปรัชญาชีวิตที่ต่างกัน “ความเชื่อเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้ผู้คนเกิดการยอมรับ เกิดความคิดที่แตกต่างและเกี่ยวข้องไปถึงการดำเนินวิถีชีวิตที่ต่างกัน นั่นเพราะความเชื่อมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต เช่นนั้นแล้วความเชื่อก็เปรียบเสมือนหนทางหนึ่งที่จะชี้ถูกชี้ผิดแก่ชีวิตของมนุษย์ได้” (มัลลิกา นามสง่า, 2550: ออนไลน์) ด้วยความเชื่อที่ต่างกัน ทำให้การดำรงชีวิตของมนุษย์โลกในแต่พื้นที่มีความแตกต่างกันด้วย นำไปสู่การเกิดวัฒนธรรมของกลุ่มชนต่าง ๆ ซึ่งในบางวัฒนธรรมนั้นมีความเชื่อกับสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว เช่น ความเชื่อเกี่ยวกับภูตผี ความเชื่อเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง พิธีกรรม ตลอดจนความเชื่อเกี่ยวกับไฟ

“สิ่งทั้งหลายประกอบขึ้นด้วยไฟ ไม่มีพระเจ้าองค์ใดหรือมนุษย์เชื้อชาติใดสร้างโลกนี้ขึ้น โลกเป็นไฟอยู่ก่อน ทุกสิ่งมาจากไฟ ทุกสิ่งถูกเปลี่ยนแปลงไปเพื่อให้ได้ไฟ และไฟถูกเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ได้ทุกสิ่ง ดังนั้นสสารสูงสุดมีเพียงหนึ่งเดียวคือไฟ” (ณัฐวุฒิ โสภานุบุตร, 2553: 10) ด้วยเหตุนี้ผู้ประพันธ์จึงต้องการนำเสนอปรัชญาชีวิตที่เป็นสัจธรรมโดยเปรียบเทียบกับไฟที่มีจุดก่อกำเนิดเล็ก ๆ และขยายวงกว้างขึ้นมีอำนาจในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ รวมถึงสามารถทำลายล้างได้ทุกสิ่งเช่นกัน ซึ่งในท้ายที่สุดแล้วไฟนั้นไม่ว่าจะเหมือนภาพมากเพียงใดก็ย่อมมีวันดับลงในที่สุด ซึ่งผู้ประพันธ์จะเรียกไฟนี้ว่า “ดอกไม้แดง” หรือ “The Red Flower” ซึ่งผู้ประพันธ์ได้รับแรงบันดาลใจส่วนหนึ่งจากการชมภาพยนตร์เรื่อง “The Jungle Book” หรือ “เมาคลีลูกหมาป่า” ในภาพยนตร์เรื่องนี้ สัตว์ทุกตัวต่างกลัวสิ่งหนึ่งซึ่งพวกมันไม่รู้จัก ซึ่งให้แสงสว่างมีอำนาจในการทำลายล้างที่สัตว์ทั้งหลายไม่อาจรับมือได้ มีลักษณะคล้ายกับดอกไม้ มีสีแดง พวกมันจึงเรียกว่า “ดอกไม้แดง” หรือ “The Red Flower” ซึ่งมนุษย์เรียกว่า “ไฟ” นั่นเอง

วัตถุประสงค์

1. สร้างบทประพันธ์ขึ้นใหม่จากแรงบันดาลใจ เทคนิคและจินตนาการของผู้ประพันธ์
2. เพื่อส่งเสริมและสร้างจินตนาการผู้สนใจฟังดนตรีคลาสสิกในประเทศไทย
3. เพื่อสร้างผลงานที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับงานทางวิชาการและการเรียนการสอนดนตรีในระดับอุดมศึกษา

ขอบเขตของงานวิจัย

ผู้ประพันธ์ได้กำหนดขอบเขตของการประพันธ์เพลง ดังนี้

1. เป็นบทประพันธ์ในแบบดนตรีร่วมสมัย
2. เป็นบทประพันธ์สำหรับวงออร์เคสตรา
3. บทประพันธ์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปริญญาโทหรือปริญญาตรี โดยบทประพันธ์ทั้งหมดมีความยาวประมาณ 18 – 20 นาที แบ่งเป็นทั้งหมด 4 ท่อน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาลักษณะทางกายภาพของไฟ หลักปรัชญาชีวิต และศึกษาบทประพันธ์อื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทาง
2. วางโครงสร้างรูปแบบทำนองหลัก ทำนองรอง การประสานเสียง การดำเนินจังหวะ และสังคีตลักษณ์
3. ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4. สร้างลีลาและเอกลักษณ์บทประพันธ์ตามการดำเนินเรื่อง
5. เขียนรายงานการวิจัย
6. จัดพิมพ์และนำเสนอเป็นรูปเล่มวิทยานิพนธ์
7. เผยแพร่บทประพันธ์

ผลการวิจัย

บทประพันธ์ดอกไม้สีแดงเป็นบทเพลงที่กล่าวถึงไฟ ซึ่งบรรยายถึงไฟในทัศนะต่าง ๆ มีทั้งหมด 4 ท่อน ดังนี้

ท่อนที่ 1

เป็นการบรรยายถึงลักษณะของการกำเนิดของไฟ ซึ่งไฟจะก่อกำเนิดขึ้นต้องอาศัยองค์ประกอบที่จำเป็น 3 ประการคือ เชื้อเพลิง (Fuel) ความร้อน (Heat) และออกซิเจน (Oxygen) ผู้ประพันธ์จึงแบ่งเครื่องดนตรีออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อใช้เป็นตัวแทนขององค์ประกอบหลักต่าง ๆ โดยให้กลุ่มเครื่องสายเป็นตัวแทนของเชื้อเพลิง โดยให้บทบาทเป็นกลุ่มที่เน้นลักษณะจังหวะการพัฒนาทำนองในแต่ละแนวเสียงจะใช้โมทีฟในตัวอย่างที่ 1 เป็นวัตถุดิบหลัก

ตัวอย่างที่ 1 วัตถุดิบที่นำมาใช้เป็นตัวแทนของเชื้อเพลิงในกลุ่มเครื่องสาย

กลุ่มเครื่องลมทองเหลืองเป็นตัวแทนของความร้อน โดยมีบทบาทที่ให้ความสำคัญกับชั้นคู่เสียง โดยเฉพาะคู่ 4 และคู่ 5 ที่มีเสียงกลมกลืนทั้งแนวตั้ง และแนวนอน ดังตัวอย่างที่ 2 และกลุ่มเครื่องเป่าลมไม้เป็นตัวแทนบรรยายถึงออกซิเจน โดยมีบทบาทในการไล่เสียงขึ้นลง

ตัวอย่างที่ 2 แนวทำนองในกลุ่มเครื่องลมทองเหลือง ตัวแทนของความร้อน

บทประพันธ์ในท่อนที่ 1 เริ่มด้วยกลุ่มเครื่องสายซึ่งเป็นเชื้อเพลิง โดยค่อย ๆ เพิ่มแนวเสียงขึ้นทีละแนวเสียงในอัตราจังหวะ 5/4 และพัฒนาจนได้โมทีฟหลักที่ได้ดังตัวอย่างที่ 1 ที่ได้กล่าวมาแล้ว จากนั้นตามมาด้วยกลุ่มเครื่องลมทองเหลือง และเครื่องเป่าลมไม้ตามลำดับ บรรเลงพร้อมกันทุกกลุ่ม

ท่อนที่ 2

กล่าวถึงไฟที่เป็นส่วนดี ให้แสงสว่างและความอบอุ่น เป็นผู้สร้างสรรค์สิ่งอื่น ๆ ให้เกิดขึ้นบนโลกมนุษย์ ผู้ประพันธ์จึงใช้อัตราความเร็วค่อนข้างช้าในสัจคีตลักษณ์แบบสามตอน ในบันไดเสียง C ไมเนอร์ โดยให้ความสำคัญกับขั้นคู่ที่มีระยะคู่ 4 และ คู่ 5 ทั้งในแนวตั้งและแนวนอน เนื่องจากเป็นขั้นคู่ที่ให้เสียงกลมกลืน มีความสว่าง สดใส

บทประพันธ์เริ่มต้นด้วยการนำเสนอทำนองหลักแรกด้วยกลุ่มฮอว์นดังตัวอย่างที่ 3 และตามด้วยการเดินจังหวะในกลุ่มเครื่องสายเสียงต่ำ ในลักษณะออสตินาโต จากนั้นนำทำนองหลักแรก (ตัวอย่างที่ 3) ไปพัฒนาต่อในกลุ่มเครื่องดนตรีต่าง ๆ มีการเปลี่ยนบันไดเสียงไปยังบันไดเสียง E เมเจอร์ ในตอนนำเสนอทำนองหลักที่ 2 และเปลี่ยนบันไดเสียงกลับมายังบันไดเสียง C ไมเนอร์ในตอนท้ายพร้อมกับเป็นการกลับมาของทำนองหลักที่ 1

ตัวอย่างที่ 3 แนวทำนองหลักในกลุ่มฮอว์น

ท่อนที่ 3

กล่าวถึงไฟที่เป็นดังความชั่วร้าย ในทางพุทธศาสนาได้เปรียบเทียบรากเหง้าของความชั่วว่าเป็นไฟอัคคี ซึ่งมนุษย์ควรดับเชื้อไฟหรือกิเลสที่อยู่ในใจซึ่งมีทั้งหมด 4 อย่าง คือ ราคะ โลภะ โทสะ และโมหะ ผู้ประพันธ์จึงนำเสนอในรูปแบบสัจคีตลักษณ์แบบรอนโด โดยนำเสนอตอนต่าง ๆ (Episode) ทั้งหมด 4 ตอน (A-B-A-C-A-D-A-E-A) ซึ่งหมายถึงเชื้อไฟ หรือกิเลสทั้ง 4 ในอัตราจังหวะที่ค่อนข้างเร็ว

บทประพันธ์เริ่มด้วยตอน A ที่เป็นการเพิ่มเข้ามาทีละแนวเสียงในกลุ่มเครื่องสาย และกลุ่มเครื่องลมทองเหลืองตามลำดับ จนเกิดเป็นเสียงประสานขึ้น จากนั้นนำเสียงที่ได้มาลดค่าโน้ตสร้างเป็นแนวทำนองในแนวเสียงอื่น ๆ จนเกิดเป็นการไล่เสียงในกลุ่มเครื่องเป่าลมไม้ในตอนจบของตอน A

ตอนต่างที่ 1 (ตอน B) หมายถึง ราคะ ในทางพุทธศาสนา ไฟ คือ ราคะ มีกามคุณ 5 คือ รูป รส กลิ่น เสียง และสัมผัส ผู้ประพันธ์จึงนำเสนอทำนองในตอนนี้ในบันไดเสียง 5 เสียง (C-D-Eb-G-Ab) ดังตัวอย่างที่ 4

ตัวอย่างที่ 4 แนวทำนองหลักในตอนต่างที่ 1 (Episode 1) ในแนวโอโบ

ตอนต่างที่ 2 (ตอน C) หมายถึง โลภะ คือความอยากได้ไม่มีที่สิ้นสุด ผู้ประพันธ์จึงนำเสนอด้วยการเน้นเสียงประสานเป็นหลัก และลดความเร็วจังหวะลงเล็กน้อย มีการเพิ่มเสียงทีละแนวเสียง ทั้งขั้นคู่ที่มีความกลมกลืนและไม่กลมกลืนเปรียบเสมือนความโลภของมนุษย์ที่ค่อย ๆ เพิ่มขึ้นทีละน้อยจนทำให้ชีวิตยุ่งเหยิง เกิดเป็นกลุ่มเสียง (Tone Cluster) ที่กีดกันให้ความรู้สึกตึงเครียด

ตอนต่างที่ 3 (ตอน D) หมายถึง โทสะ คือความโกรธ มีความรุนแรง ให้โทษมากแต่คลายได้เร็ว ผู้ประพันธ์จึงนำเสนอด้วยโมทีฟหลักที่มีความดุดัน หนักแน่น ด้วยเครื่องลมทองเหลืองโดยการเล่นเป็นเสียงเดียว (Unison) เป็นโน้ตสั้น ๆ ในอัตราจังหวะ 3/4 และปรับความเร็วของจังหวะเพิ่มขึ้นให้เท่ากับตอนต่างที่ 1

ตอนต่างที่ 4 (ตอน E) หมายถึง โมหะ คือ อวิชชาหรือความไม่รู้ เป็นความหลง ความมึนงง และไร้เหตุผล ผู้ประพันธ์จึงนำเสนอทำนองที่มีสำเนียงสั้น – ยาว และความดัง – เบา ให้หลากหลาย สลับกันไปมา โดยไม่มีรูปแบบที่แน่นอนเพื่อแสดงถึงความรู้เหตุผล

ท่อนที่ 4

กล่าวถึงการดับสูญของไฟ เป็นการนำเอาทำนองหลักในท่อนที่ 2 และท่อนที่ 3 มาพัฒนาร่วมกัน ให้กลายเป็นไฟที่บรรยายถึงส่วนดีและร้าย (ตัวอย่างที่ 5) ในอัตราจังหวะที่เร็ว และในตอนท้ายจะค่อย ๆ ลดแนวเสียงลงทีละแนวเสียง จนหมด ถือเป็นการดับมอดของไฟ

ตัวอย่างที่ 5 การนำทำนองหลักในท่อนที่ 2 และท่อนที่ 3 (ตอนต่างที่ 1) มาพัฒนาร่วมกัน

ทำนองที่พัฒนาขึ้น จากทำนองหลักท่อนที่ 2 และท่อนที่ 3

ผลสรุปการดำเนินการวิเคราะห์ / อภิปรายผล

บทประพันธ์เพลง “ดอกไม้สีแดง” เป็นบทเพลงที่บรรยายเรื่องราวเกี่ยวกับไฟ ซึ่งมีทัศนะหรือมุมมองที่สามารถนำมาใช้เป็นคำสอน และเป็นปรัชญาในการดำรงชีวิตได้ เนื่องจากไฟนั้นเป็นตัวแทนของทั้งความดีและความชั่ว แต่ในท้ายที่สุดเมื่อไม่มีเชื้อไฟนั้นก็ดับมอดลง ฉะนั้นจึงไม่มีสิ่งใดจีรังยั่งยืน ผู้ประพันธ์ได้ประพันธ์เพลงบทนี้เพื่อสะท้อนถึงการมองสิ่งต่าง ๆ ในหลายแง่มุม ซึ่งเราจะพบว่ามันมีทั้งแง่ดีและแง่ร้าย อย่างไรก็ตามไม่ว่าสิ่งนั้นจะดีหรือร้าย เราก็ไม่ควรยึดติดอยู่กับมัน เพราะในท้ายที่สุดสิ่งนั้นก็จจะมลายหายไป ในที่สุด อาจเหลือเพียงความทรงจำครั้งหนึ่งของเราเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

บทประพันธ์ดอกไม้สีแดงนี้สามารถนำไปประยุกต์หรือเรียบเรียงในรูปแบบอื่น ๆ ตามโอกาสและความเหมาะสมได้ เช่น การเรียบเรียงสำหรับวง Symphonic band หรือวงกลุ่มเครื่องดนตรีขนาดเล็ก เป็นต้น สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอน เช่น เรื่อง Orchestration, Tone Color, Extended technique เป็นต้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- ณรงค์ฤทธิ์ ธรรมบุตร. 2552. *การประพันธ์เพลงร่วมสมัย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฏฐา พันธุ์เจริญ. 2553. *สังคีตลักษณ์และการวิเคราะห์*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เกศกะรัต.
- ณัฐวุฒิ โสภานุตร. 2553. *การศึกษาเรื่องไฟในทัศนะพระพุทธศาสนาเถรวาท*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มัลลิกา นามสง่า. 2550. (11 ธันวาคม 2550). อิทธิพลของความเชื่อกับชีวิต. สืบค้นจาก http://www.neutron.rmutphysics.com/teaching-glossary/index.php?option=com_content&task=view&id=4708&Itemid=17.

ภาษาอังกฤษ

- Dallin, Leon. 1974. *Techniques of Twentieth Century Composition* 3rd ed. Long Beach: William C. Brown Company Publishers.